

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2016. gada 10. jūnijā
(OR. en)

9627/1/16
REV 1

**Starpiestāžu lieta:
2015/0278 (COD)**

**SOC 361
MI 398
ANTIDISCRIM 33
AUDIO 72
CODEC 777**

ZIŅOJUMS

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (I) / Padome (EPSCO)
K-jas priekšl. Nr.:	14799/15 SOC 700 MI 770 ANTIDISCRIM 15 AUDIO 34 CODEC 1774 + ADD 1 + ADD 2 + ADD 3 - COM(2015) 615 final
Temats:	Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz produktu un pakalpojumu pieejamības prasībām – progresa ziņojums

IEVADS

ANO konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām (*UNCRPD*) cita starpā ir minēts pienākums palielināt preču un pakalpojumu pieejamību. Tā kā lielākā daļa dalībvalstu jau ir ratificējušas šo konvenciju, tām ir jārīkojas, lai to īstenotu. Komisija paredz, ka gadījumā, ja katra dalībvalsts atsevišķi īstenos tās konvencijas daļas, kas saistās ar preču un pakalpojumu pieejamību, tas varētu radīt atšķirīgus tiesību aktus. Šīs atšķirības varētu ietekmēt iekšējo tirgu un radīt papildizmaksas.

Šajā saistībā Komisija 2015. gada decembrī iesniedza priekšlikumu par Eiropas Pieejamības aktu, kurā ietverti vienādi pieejamības kritēriji noteiktām precēm un pakalpojumiem, attiecībā uz kurām Komisija uzskata, ka atšķirīguma risks ir visaugstākais. Ar kritērijiem ir arī paredzēts sniegt norādījumus citu Savienības aktu īstenošanai, kuros ietverts pienākums vai iespēja uzlabot pieejamību.

Nīderlandes prezidentūras laikā Sociālu jautājumu darba grupa sanāca kopā astoņas reizes, lai apspriestu šo priekšlikumu un Komisijas ietekmes novērtējumu ¹. Pastāvīgo pārstāvju komiteja ir informēta par diskusijām darba grupā attiecībā uz ietekmes novērtējumu. Ar priekšlikumu iepazīstināja arī citas attiecīgās darba grupas.

Daudzas delegācijas izteica atbalstu šim priekšlikumam un tā mērķim. Tās arī uzdeva daudzus jautājumus par darbības jomu, definīcijām un īstenošanu.

Dānijas, Maltas un Apvienotās Karalistes delegācijas iesniegušas parlamentārās izpētes atrunu. Lielākā daļa delegāciju norādīja, ka tās vēl izskata priekšlikumu.

Galvenās Eiropas Parlamenta komitejas, kas izskata priekšlikumu, ir Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja (vadošā atbildīgā komiteja) un Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja (iesaistītā komiteja); tās uzsāka darbu 2016. gada pirmajā pusē.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2016. gada 25. un 26. maija plenārsēdē pieņēma atzinumu par priekšlikumu ².

¹ Priekšlikums un ietekmes novērtējums ir izklāstīti dokumentos 14799/15 + ADD 4–8.

² SOC/527 - EESC-2016

GALVENIE NĪDERLANDES PREZIDENTŪRAS LAIKĀ APSPRIESTIE JAUTĀJUMI

Sociālu jautājumu darba grupa apsprieda visus šī sarežģītā un ļoti tehniskā priekšlikuma pantus, galveno uzmanību pievēršot jautājumiem, kurus nepieciešams precizēt; diskusijas par visiem šiem pantiem vēl turpinās.

Juridiskais pamats

Ierosinātais juridiskais pamats – LESD 114. pants – ļauj Savienībai pieņemt pasākumus, lai tuvinātu dalībvalstu normatīvos vai administratīvos aktus, kuri attiecas uz iekšējā tirgus izveidi un darbību. Delegācijas principā plaši atbalstīja ierosināto juridisko pamatu. Dažas delegācijas izteica šaubas par to, vai par katru priekšlikuma daļu ir noskaidrots, ka iespējamām tiesību aktu atšķirībām, ko radītu *UNCRPD* īstenošana, būtu negatīva ietekme uz iekšējā tirgus darbību.

Pēc Sociālu jautājumu darba grupas lūguma Padomes Juridiskais dienests sniedza rakstisku atzinumu par priekšlikuma juridisko pamatu ³.

Ierosinātās direktīvas definīcijas

Savā priekšlikumā Komisija pēc iespējas izmantoja jau esošās definīcijas. Definīcija "cilvēki ar funkcionāliem ierobežojumiem" un atsauce uz vecākiem cilvēkiem radīja jautājumus, jo ar to tika radītas divas jaunas kategorijas papildus "personām ar invaliditāti", tā paplašinot darbības jomu attiecībā uz personām salīdzinājumā ar *UNCRPD*. Dažas delegācijas uzskatīja, ka direktīvas darbības jomai vajadzētu būt līdzīgai Konvencijas darbības jomai.

Lai precizētu tekstu, delegācijas ierosināja arī pievienot vairākas definīcijas, tostarp šādiem terminiem: "ar telefonijas pakalpojumiem saistītās patērētāju galiekārtas ar uzlabotu skaitļošanas tehnikas iespēju", "pasažieru transporta pakalpojumi", "jauns produkts", "jauns pakalpojums", "tīmekļa vietne", "banku pakalpojumi" un "pakalpojumu sniedzējs".

³ Dok. 9007/16.

Ierosinātajā direktīvā ietvertu produktu, pakalpojumu un sektoru pieejamības prasības

Komisija paskaidroja, ka direktīvā nav paredzēts ietvert visus banku vai pasažieru pārvadājumu pakalpojumus, bet gan to specifiskus elementus: tīmekļa vietnes, pašapkalpošanās termināļus un uz mobilajām iekārtām balstītus pakalpojumus, un – transporta pakalpojumu gadījumā – biļešu automātus un reģistrācijas automātus. Dalībvalstīm ir arī *iespēja* tajā ietvert būvēto vidi. Jāatzīmē, ka šajā kontekstā vēl jāizskata dažādi delegāciju izvirzītie jautājumi.

Attiecībā uz produktiem priekšlikuma formāta pamatā ir produktu direktīvas modelis, ko sauc par "jauno tiesisko regulējumu". Attiecībā uz pakalpojumiem pieejamības prasību un uzraudzības pasākumu paraugs ir tas, kas tiek piedāvāts attiecībā uz precēm, tomēr to pilnībā nepārņemot; noteikumi attiecībā uz pakalpojumiem ir vienkāršoti un pēc nepieciešamības pielāgoti pakalpojumu darbībām. Tomēr delegācijām joprojām bija šaubas par produktu direktīvas modeļa izmantošanu pakalpojumiem. Turklāt dažas delegācijas vēlējās noskaidrot, vai funkcionālās prasības nav pārāk specifiskas un vai tāpēc tās nevarētu kavēt turpmāku inovāciju. Tika norādīts, ka tekstā skaidrāk jāpasaka, ka šie pienākumi attiecināmi tikai uz jauniem produktiem un to laišanu tirgū. Delegācijas arī uzdeva jautājumu par to, uz kādiem pakalpojumiem attieksies direktīva, kāda ir saikne starp sniegto pakalpojumu un produktiem, kas nepieciešamas minētajai pakalpojuma sniegšanai, un – gadījumos, kad pakalpojums un produkts/ierīce vai vairāki dažādi pakalpojumu sniedzēji ir saistīti – kurš būs atbildīgs par pieejamības prasību ievērošanu.

Saikne ar citiem Savienības tiesību aktiem un citiem priekšlikumiem

Dažas delegācijas atzīmēja, ka vairākos 1. panta 3. punktā minētajos likumdošanas instrumentos jau ir ietverts pienākums saistībā ar pieejamību un tāpēc tie nebūtu jāiekļauj Eiropas Pieejamības aktā. Komisija paskaidroja, ka šie tiesību akti ietver tikai vispārēju atsauci uz pieejamību (piemēram, publiskā iepirkuma direktīvās un ES fondu regulās pieejamība ir iekļauta, bet nav definēta), turpretim Eiropas Pieejamības aktā būtu dota precīza pieejamības definīcija.

Šos instrumentus paredz iekļaut EPA ar mērķi novērst iekšējā tirgus sadrumstalotību, nodrošinot kopīgus pieejamības kritērijus, un saskaņot veidu, kādā dalībvalstis īsteno jau spēkā esošās pieejamības prasības. Ar EPA netiktu palielināts to produktu un pakalpojumu skaits, kam piemēro pienākumus nodrošināt pieejamību saskaņā ar Savienības publiskā iepirkuma vai finansējuma noteikumiem, kuru darbības joma jebkurā gadījumā ir plašāka par 1. panta 1. un 2. punktā uzskaitīto produktu un pakalpojumu sarakstu.

Dažas delegācijas uzskata, ka zināmos gadījumos kādas nozares iekļaušana un/vai saiknes ar citiem Savienības tiesību aktiem, kas attiecas uz minēto sektoru, būtu dziļāk jāapskata un labāk jāizskaidro šīs direktīvas preambulā (tas it īpaši attiecas uz audiovizuālo nozari, pasažieru transportu, e-komerciju un radioiekārtām). Citas delegācijas norādīja, ka būtu jāpārbauda, vai dažādo pakalpojumu nozaru pieejamības prasības būtu labāk iekļaut konkrētās direktīvās attiecībā uz šīm nozarēm. It īpaši, dažas delegācijas pauda uzskatu, ka noteikumi par audiovizuālo mediju pakalpojumiem (1. panta 2. punkta b) apakšpunkts) un transporta pakalpojumiem (1. panta 2. punkta c) apakšpunkts) būtu jāietver Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvā⁴ vai regulās par pasažieru tiesībām.

Tika norādīts arī, ka ietekmes novērtējums bija pabeigts, pirms tika pieņemti vairāki ES tiesību akti, kas iekļauti 1. panta 3. punktā, un ka dalībvalstis vēl turpina transponēt dažas direktīvas, kas minētas EPA; tādēļ delegācijas vēl nevar novērtēt EPA ietekmi uz minēto direktīvu īstenošanu.

⁴ [Direktīva 2010/13/ES, priekšlikums to pārstrādāt publicēts 2016. gada 25. maijā \(9479/16\).](#)

Ierosinātajai horizontālajai Vienlīdzīgas attieksmes direktīvai⁵ un EPA priekšlikumam ir dažādi, tomēr papildinoši mērķi: minētā direktīva pamatojas uz LESD 19. pantu un apkaro diskrimināciju, tostarp diskrimināciju invaliditātes dēļ, savukārt EPA priekšlikuma mērķis ir likvidēt un novērst šķēršļus noteiktu pieejamu produktu un pakalpojumu brīvai aprītei. Atšķiras arī to saiknes ar *UNCRPD*: Vienlīdzīgas attieksmes direktīvas galvenais mērķis ir izpildīt pienākumus, kas izklāstīti *UNCRPD* 5. pantā, savukārt EPA priekšlikums galvenokārt attiecas uz pienākumiem, kas izklāstīti 9. pantā. Lai gan EPA attiektos tikai uz noteiktiem svarīgiem jauniem produktiem un pakalpojumiem, horizontālās direktīvas darbības joma būtu daudz plašāka, ietverot gan pieejamību, gan saprātīgu pielāgojumu plašam produktu un pakalpojumu klāstam.

Drošības klauzulas (12. un 22. pants)

Komisija uzskata, ka pieejamības prasības būtu jāīsteno tiktāl, ciktāl tās nerada nesamērīgu slogu ražotājiem, pakalpojumu sniedzējiem vai citiem uzņēmējiem, vai, attiecīgā gadījumā, valsts iestādēm. Ja minētie dalībnieki atsaucas uz nesamērīgu slogu, tiem būtu tirgus uzraudzības iestādēm un, attiecīgā gadījumā, Komisijai jāiesniedz dokumentācija, tostarp pašnovērtējums.

Mikrouzņēmumi ir atbrīvoti no pienākuma paziņot par tādu novērtējumu tirgus uzraudzības iestādēm.

Tāpat, ar minēto direktīvu netiktu pieprasītas nekādas izmaiņas, kuru rezultātā produkts vai pakalpojums tiktu būtiski mainīts. Piemēram, pienākums nodrošināt e-grāmatas pieejamību nenozīmē, ka tā būtu jāpārvērš papīra formāta grāmatā Braila rakstā, jo tas pamatā mainītu produkta būtību.

⁵ Priekšlikums Padomes Direktīvai par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas. Jaunākais progressa ziņojums ir izklāstīts dokumentā 9336/16.

Apspriežu laikā delegācijas lūdza skaidrojumus, ko tieši nozīmētu "nesamērīgs slogs", kā šo slogu varētu pierādīt (skat. plašus atbrīvojumus 12. un 22. pantā) un kā šādu slogu varētu kompensēt (12. panta 4. punkts). It īpaši tika uzsvērtā pieejamības prasību specifika katrā nozarē; tā, piemēram, audiovizuālajai nozarei, kas satur daudzus mazus apraides kanālus, varētu izrādīties apgrūtināši padarīt pakalpojumus pieejamus (zīmju valoda, subtitri) vai būtu grūti pierādīt, ka slogs patiešām bijis nesamērīgs.

Dažas delegācijas pauda uzskatu, ka 12. panta 6. punktā paredzētā paziņošanas procedūra rada administratīvo slogu. Komisija uzsvēra, ka nesamērīga sloga novērtējumu veiktu pats uzņēmējs vai attiecīgā iestāde. Delegācijas šajā sakarībā uzdeva šādus jautājumus: Vai pieejamības prasību *daļēja* izpilde būtu saskaņā ar EPA (piem., aizstājot tikai *dažus* biļešu automātus ar pieejamiem vai nenodrošinot pieejamību transporta tīkla attālajos apvidos)? Kas notiktu, ja dažādi uzņēmēji nonāktu pie ļoti dažādiem rezultātiem savos novērtējumos par to, kas rada nesamērīgu slogu?

Bažas par administratīvo slogu

Dažas delegācijas bažījās, ka direktīvas prasības varētu būt apgrūtināošas MVU, un tādēļ pauda uzskatu, ka MVU un mikrouzņēmumi būtu no šīs direktīvas jāatbrīvo. Tomēr Komisija argumentēja, ka jebkāda iekšējā tirgus sadrumstalotība vissmagāk skartu MVU un ka, tieši otrādi, MVU, kas vēlas eksportēt uz citām ES valstīm vai tajās darboties, no kopīgiem pieejamības noteikumiem gūtu visvairāk, jo tiem nebūtu jāpielāgojas atšķirīgiem noteikumiem dažādās dalībvalstīs. Delegācijas arī vēlējās zināt, kāda ir gaidītā valsts iestāžu sadarbība pārrobežu pakalpojumu jomā (piem., banku pakalpojumi), jo jau pastāv banku uzraudzības sistēma. Komisija paskaidroja, ka priekšlikums ir elastīgs un tādēļ šādas sadarbības norise paliktu dalībvalstu ziņā.

GALVENIE JAUTĀJUMI, KAS VĒL A PSPRIEŽAMI

Padomes apspriedes bija vērstas uz precizējumiem saistībā ar ierosināto juridisko pamatu, darbības jomu, definīcijām, kā arī priekšlikuma praktisko jēgu. Komisija ir sniegusi dažādus piemērus un precizējumus. Vēl ir jāapspriež šādi jautājumi:

- Darbības jomā ietverto personu definīcijas: Vai ir vēlams iekļaut atsevišķās kategorijās cilvēkus ar funkcionāliem ierobežojumiem un vecus cilvēkus?
- Materiālā darbības joma: Kāda ir atšķirība starp pieejamiem produktiem un pakalpojumiem? Kādai vajadzētu būt materiālajai darbības jomai (tostarp jautājums, kurām nozarēm vajadzētu būt direktīvas darbības jomā)? Šajā sakarībā ir dziļāk jāizvērtē iekļauto nozaru iekšējā tirgus pamatojums. Kā šo produktu, pakalpojumu un nozaru iekļaušana būtu jāatspoguļo preambulā?
- Saiknes ar citiem Savienības aktiem: Kā skaidri definēt saiknes starp EPA un citiem Savienības tiesību aktiem, un kā novērst pārklāšanos ar citiem Savienības aktiem?
- Funkcionālās pieejamības prasības: Vai tās sniedz pieejamības garantijas un vienlaikus dod iespēju inovācijai?
- Nesamērīgs slogs: Kā sniegt iespēju atbrīvot produktus vai pakalpojumus no pieejamības prasībām, neradot pārmērīgu administratīvu slogu uzņēmumiem un citiem dalībniekiem, kas cenšas sniegt pamatojumu tādām atbrīvojumam?

NĀKAMIE SOLI

Ir gaidāms, ka sīkākas apspriedes Sociālu jautājumu darba grupā Nīderlandes prezidentūras laikā, tostarp Komisijas pārstāvju sniegtie precizējumi, dos iespēju Padomes darba sagatavošanas struktūrām sākt izstrādāt Padomes nostāju par minēto priekšlikumu. Prezidentvalsts Slovākija turpinās darbu šajā jomā.

Padome ar ieinteresētību sekos EP darbam ar šo priekšlikumu.